

15 Danseslåtter etter Christian Mærli fra Enebakk

Tradisjonsmusikk fra Akershus og omegn

15 Danseslåtter etter Christian Mærli fra Enebakk

Tilrettelagt av Marianne Tomasgård, SAFFA 2017

Notetegning: Elise Tegnér

Heftedesign forside: Moia Design ved Ruby Semb

Takk til A. Larsen Husflid A/S i Ski for velvillig utlån av Follo kvinnebunad og Romeriksbunad for fotografering.

Kilder

- 1 Dokumentasjonssenteret for musikk i Akershus, lydopptak av Christian Mærli
- 2 Oddvar Stubberud, Enebakk, muntlig kilde
- 3 Enebakk Bygdebok, bind I, Enebakk kommune 1981

Lytt til intervju og lydopptak av spellemenn og kvinner fra Akershus her:
www.doksenter.no/folkemusikk/akershus

Bestilling av notehefte: post@saffa.no og akershus@musikk.no

Copyright SAFFA og Akershus musikkråd, Kjeller 2017

TRADISJONSMUSIKK FRA AKERSHUS OG OMEGN

Hefte 6

15 Danseslåtter etter Christian Mærli fra Enebakk

Innhold

1. Den korte valsen
2. Galopp
3. Reinlender
4. Masurka
5. Gammel polkett
6. Den melankolske valsen
7. Springar
8. Gammel galopp
9. Masurka I G-dur
10. Reinlender (På låven sitter nissen)
11. Polsslått
12. Halling
13. Pols slått, arrangert for 2 feler, bratsj og cello
14. Halling, arrangert for 3 feler og cello
15. Polkett, arrangert for to feler og bass
16. Reinlender, arrangert for 2 feler
17. Galopp, arrangert for 2 feler

Forord

Felespiller Christian Hagbart Mærli, (08.11.1881-06.09.1969) var en markant bygdespellemann i Enebakk på 1900-tallet. Han vokste opp i en søskenflokk på fem på den vesle plassen Mæli ved Preståa øst for Kirkebygda, med far Christen Svensen Mæli, (f.1835), og mor Helene Nilsdatter, (f.1839). Far Christen kjøpte i 1860 den vesle plassen for 550 daler og skjøttet bruket over på sønnen Christian i 1919. Christian ble senere gift med Augusta Thoresen fra Brua i Enebakkdalen, hvor ekteparet etter hvert også bosatte seg. Augusta var sentralborddame i Dalefjerdingen og Christian er i *Bygdebok for Enebakk* oppført som spillemann. Det fortelles videre at Christian spilte til dans i Kalsegården i Eikebergdalen og «forskjellige andre steder», også i bryllup. På låveball hos skipsreder Klaveness på herskapelige Ekeberg gård forlangte Christian 25 kroner, men stor var nok gleden da han fikk det dobbelte, på den betingelse at han åpnet ballet med *Den melankolske valsen*, som Klaveness likte så godt.

Faren Christen var også spillemann. I *Bygdebok for Enebakk* fortelles det at «han lærte å spille i Oslo, og blåste klarinett, blant annet i bryllup før de reiste til kirken og når de kom hjem igjen, siden til dans til langt på lyse morgenen». Etter Christen finnes det i dag to håndskrevne notebøker, den ene med påskriften *Violino 1mo, Enebaks Musikforening 1853*. Disse gamle notebøkene ble gitt videre til Christian, som selv ikke skal ha lest noter. I april 1956 ble så notebøkene gitt videre til Enebakk historielag etter at historielagets grunnleggere, Berthold A. Butenschön og lensmann Thor Strand hadde vært på besøk hjemme hos den da 74 år gamle Christian for å intervju og gjøre opptak av felespellet hans. Senere ga Christian også fela si til Enebakk historielag, da han og Augusta ikke hadde noen etterkommere.

Både fela og lydopptaket er heldigvis bevart. Opptaket ble etterhvert overlatt til Akershus musikkråd, som senere digitaliserte alle 17 feleslåttene samt intervjuet og har gjort dette tilgjengelig på internett, (www.doksenter.no/folkemusikk) til glede for oss alle. Lydopptaket med Christian Mærli fra 1955 er altså den opprinnelige kilden til notene i heftet du nå holder i hånden.

Transkripsjonsarbeidet har foregått i to omganger. Det første transkripsjonsarbeidet ble gjort i 2008 av felespiller Tonje Lien Barkenæs for Spelemannslaget De frilynde fra Follo. Det ble da transkribert 13 slåtter etter Mærli. Siden den gang har både Enebakk spellemannslag og flere lag i Akershus tatt i bruk flere av Mærli-slåttene: SAFFA (Samarbeidsorganet for folkemusikk og folkedans i Akershus,) har brukt Mærli-slåtter flittig på sine årlige kurs, folkemusikere som Elise Tegnér, Mats Johansson, Marit Vestrum og undertegnede har brukt eller arrangert flere av slåttene og tatt dem med seg ut av bygda og inn i musikkprosjekt også utenfor Enebakk. Slåttene etter Mærli har levd videre og har de siste årene blitt spilt både i Oslo konserthus, Bærum kulturhus, på Landskappleiken og Landsfestivalen for gammaldansmusikk, og ellers på lokale dansefester og konserter rundt om i Oslo og Akershus. Tiden føltes moden for å presentere noen av de nye transkripsjonene og arrangementene, og som resultat av dette begynte arbeidet med Hefte 6, *Femten danseslåtter etter Christian Mærli*, sommeren 2017.

Arbeidet med å transkribere dette lyd materialet har ikke vært bare enkelt. Mærli var 74 år da opptakene ble gjort, og han sier selv på opptaket at «jeg har ikke spilt på mange, mange år, anna enn litt for meg sjøl, da». Det er til tider svært vanskelig å tolke hva han faktisk spiller. En av grunnene er at fela hans er stemt en hel ters under normalt stemmeleie for fele, (Ess - B - F - G i stedet for G - D - A - E), noe som gjør det vanskelig for ham både å stemme fela skikkelig og også å intonere godt. Men gjennom den til tider ruskete melodiføringen skinner det tydelig gjennom at Mærli må ha vært en svært god spellemann i sine yngre dager. Det er svært god danseappell i spillet hans. Han utnytter felas klangpotensiale og bruker dobbeltgrep og medklingende åpne strenger stort sett hele tiden. Han bruker stort sett alltid oktavdobbling for å markere en avslutning. Spillet kan enkelte ganger høres litt rufsete ut, særlig når han innimellom kommer borti åpne strenger som musikalsk ikke «passer» med tonearten han spiller i. Dette tror jeg kan være et resultat av at han på det tidspunkt som opptaket ble gjort var ute av spilletrening, og disse tonene er følgelig ikke tatt med i transkripsjonen. Han tramper takten stort sett fast og presist, spesielt når han har kommet litt «i gang», og gjerne etter å ha spilt en slått 2-3 ganger.

Spillet til Mærli er karakterfast og tydelig med godt rytmisk driv. Et unntak er 11. Polsslått. Innspillingen til Mærli av denne slåttten har fått flere felespillere til å gruble, noe som er årsaken til at den i dette heftet er tolket og notert på to forskjellige vis. Mærli har mye mer variasjon innen en slått enn det notene viser. Vi har forsøkt å få med noen av variasjonene, men har vurdert det som lite hensiktsmessig å notere alle. Jeg oppfordrer derfor alle som er nysgjerrige på å lære seg noen av disse variasjonene til å lytte på lydopptakene. Dette er eneste måten en kan få med alle nyansene i spillet til Mærli, da noter aldri vil kunne gjengi det muntlige aspektet som en lydoverføring gir. Noen slåtter bærer også preg av at melodien hopper litt rundt fra toneart til toneart, og en kan undre seg om slåttene egentlig skal være slik? Denne usikkerheten er nok årsaken til at det i dag florerer flere notetolkninger av enkelte av slåttene. Et eksempel på dette er blant andre 2. Galopp som jeg vet finnes i flere versjoner.

Elise Tegnér og undertegnede har forsøkt å gjøre seg flid med å lytte på opptakene, i et oppriktig forsøk på å gjengi så korrekt som mulig det Mærli faktisk gjør. Noen ganger har vi vært i tvil - har vi hørt rett eller har hjernen oppfattet noe den tror er rett? I slike tvilstilfeller har det vært fint og verdifullt å være to om arbeidet med avlytting, tolkning og valg, et tett samarbeid som har bidratt til flere justeringer og mye finsliping underveis i prosessen. Det er satt besifring på alle runddansene. I noen tilfeller er det dobbeltgrepene til Mærli som har vært kilden til besifringsvalget, i andre tilfeller har vi tatt oss friheter og arrangert etter eget hode og hjerte.

Til slutt gjenstår det å nevne at førsteutkastet til heftet *15 danseslåtter etter Christian Mærli* ble lansert på en særst trivelig måte. 25 august 2017 ble det arrangert en minnerik kveld på Ignarbakke i Kirkebygda, under tittelen «Dans, ropte Mærlifela». SAFFA, som var initiativtager til arrangementet, hadde et ønske om å vekke til live igjen kunnskapen

om denne bygdespellemann fra Enebakk og dele historien med bygdefolket selv. Sammen med Enebakk kommune og Akershus musikkråd ble det satt sammen et rikholdig program: Konsert med lokale spellemannslag og noen av de fremste folkedanserne og folkemusikerne i landet, intervju med Oddvar Stubberud som humørfyllt delte sine barndomsminner om Christian, etterfulgt av ertesuppe og dansefest til levende musikk fra både innabygds og utabygds. Fullsatt dansesal og glade mennesker vitnet om et svært vellykket arrangement, og på vei hjem fra festen tror jeg sannelig at jeg så et glimt av en humrende «Krestjan» på den røde sykkelen sin, med ertesuppe i den lange svarte barten og fela under armen, «den røde fare», som han ble kalt, i full fart på vei hjem til Enebakkdalen.

Kjeller, 1.oktober 2017

Marianne Tomasgård

Folkemusikk konsulent Akershus

Privat bilde – Christian Mærli til venstre i bildet

Foto av naboene på Vårrygg, en av naboplassene til Mærli og siste plassen nede ved Preståa nederst i Enebakkdalen i Kirkebygda.

Fotograf ukjent. Foto er utlånt av Jan Svartebekk som har gitt følgende informasjon om personene på bildet:

«Fra venstre: Christian Mærli (felespiller), Hans Olsen (gårdsgutt på Krogsbøl), Henrik Vårrygg, Magnus Svartebekk (Jan Svartebekk sin bestefar), og Jens Næss. Jentene på bildet er søstrene Reidun Vårrygg (sittende), og Anne-Marie Vårrygg, også kalt Maja.

*Fela til Christian Mærli og to håndskrevne notebøker etter faren Christen Svensen Mæli
med påskriften «Violino 1mo, Enebakk Musikforening, anno 1853»
Foto Øyvind Bremnes, Enebakk kommune*

Tradisjonsmusikk fra Akershus og omegn
15 danseslåtter etter Christian Mærli fra Enebakk

Innholdsfortegnelse med korresponderende lydfiler

1. Den korte valsen	CD 14:02
2. Galopp	CD 14:18
3. Reinlender	CD 14:10
4. Masurka	CD 14:08
5. Polkett	CD 14:06
6. Den melankolske valsen	CD 14:09
7. Springar	CD 14:01
8. Gammel galopp	CD 14:07
9. Masurka i G-dur	CD 14:19
10. Reinlender (På låven sitter nissen)	CD 14:18
11. Polsslått	CD 14:04
12. Hallingen	CD 14:16

Lydfilene er å finne på CD-er til utlån ved Dokumentasjonssenteret for musikk i Akershus (www.doksenter.no)

eller digitalt på følgende nettside:

<http://www.doksenter.no/folkemusikk/akershus/innspillinger/enebakk>

1. Den korte valsen

Transkripsjon: Marianne Tomasgård
og Elise Tegnér

7 14 20

D G A D G

A⁷ 1.D 2.D G

D⁷ C D⁷ G

D⁷ C D⁷ G

2. Galopp etter Mærli

Transkripsjon: Elise Tegnér

30 35 39 43 47

D A⁷ D

A 1.D 2.D

D G A D

G A D

D G D G A

D G D A⁷ D

3. Reinlender etter Christian Mærli

Transkripsjon: Elise Tegnér

The musical score is written for a single melodic line in treble clef, 2/4 time, with a key signature of one sharp (F#). The piece consists of 24 measures, organized into six systems of four measures each. The notation includes eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests. Chord symbols (G, D, A, C, D7) are placed above the staff to indicate the harmonic accompaniment. Measure numbers 5, 9, 13, 17, and 21 are printed at the beginning of their respective systems. The piece concludes with a double bar line and a repeat sign in the final measure.

5

9

13

17

21

4. Masurka etter Christian Mærli

Transkripsjon: Elise Tegnér

The musical score is written in 3/4 time and the key of D major (two sharps). It consists of six staves of music. The chords and other markings are as follows:

- Staff 1: Chords D, G, D, Em, D. A triplet of eighth notes is marked with a '3'.
- Staff 2: Chords G, D, Em, A⁷, D. The staff ends with a repeat sign and a key signature change to D major.
- Staff 3: Chords A, E⁷, A. The staff begins with a repeat sign.
- Staff 4: Chords Hm (marked with a 'V'), E⁷, A. The staff ends with a repeat sign and a key signature change to D major.
- Staff 5: Chords D, A⁷. The staff contains eighth-note patterns.
- Staff 6: Chords D, G, Em, A⁷, D. Triplets of eighth notes are marked with '3' under the first, fourth, and fifth measures.

5. Polkett etter Christian Mærli

Transkripsjon: Marianne Tomasgård og
Elise Tegnér

5. Polkett etter Christian Mærli

Chords: G, C, G, D7, G, D7, G, D7, G, D7, A7, D

Trills (tr) are marked above notes in measures 10 and 14.

First and second endings are shown for measures 12-13 and 16-17.

The piece ends with a double bar line and repeat dots in measure 24.

6. Den melankolske valsen

Transkripsjon: Marianne Tomasgård

The musical score is written in treble clef, 3/4 time, and the key of A major (three sharps: F#, C#, G#). The piece is titled "6. Den melankolske valsen" and is a transcription by Marianne Tomasgård. The score consists of seven staves of music, with measures numbered 1 through 41. The music features a variety of chords and melodic lines, including triplets and slurs. The chords are labeled as follows: A, E, E7, A, D, and A. The melody is characterized by a mix of eighth and quarter notes, often grouped in pairs or triplets. The piece concludes with a final chord of A.

1 A E E7 A V

9 E E7 A

17 A E7

23 A E A

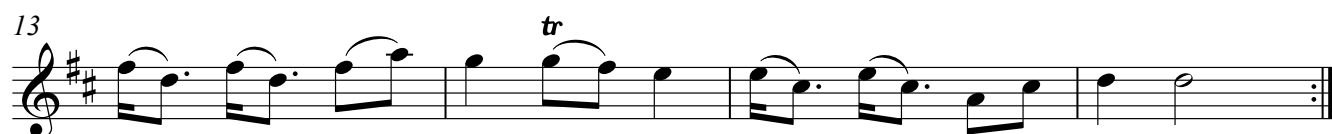
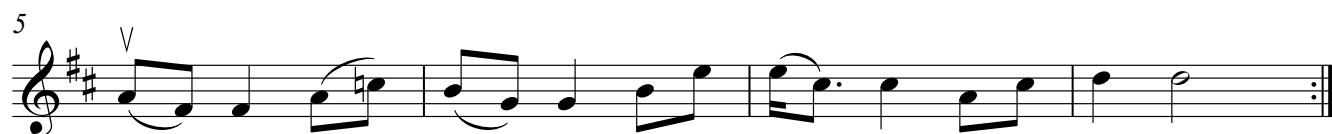
28 E7 A E A D

34 D A E A

41 D A E7 A V

7. Springar etter Christian Mærli

Transkripsjon: Elise Tegnér

8. Gammel galopp etter Christian Mærli

Transkripsjon: Elise Tegnér

8. Gammel galopp etter Christian Mærli

Transkripsjon: Elise Tegnér

9

17

25

33

40

47

55

Chords: D, A, G, D, A, E7, A, D, E, A, D, Em, G, D, Am, D, G, C, G, D, G, Am, D, G

Trills: tr

Triplets: 3

Time signature: 2/4

Key signature: F# C#

Staff: Treble clef

Notes: Quarter, eighth, sixteenth, and dotted notes

Accidentals: Sharps (#)

Dynamic markings: *tr* (trill)

Repeat signs: Double bar lines with repeat dots

9. Masurka i G-dur

Transkripsjon: Elise Tegnér

The musical score is written in 3/4 time with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). It consists of eight staves of music, each with a measure number at the beginning. The notation includes various musical symbols such as notes, rests, trills (tr), triplets (3), and chords (G, D7, Am, C, V). The score is transcribed by Elise Tegnér.

Staff 1: Measure 1. Chord G. Trill on G4. Chord D7. Chord G.

Staff 2: Measure 5. Trill on G4. Chord D. Chord G.

Staff 3: Measure 9. Chord G. Chord Am. Chord D. Chord G.

Staff 4: Measure 13. Chord Am. Chord D7. Chord G.

Staff 5: Measure 17. Chord C. Chord G. Chord V. Chord V. Chord C. Chord V. Chord V.

Staff 6: Measure 21. Chord C. Chord G. Chord C.

Staff 7: Measure 25. Chord G. Chord C. Chord G. Chord V. Chord V.

Staff 8: Measure 29. Chord G. Chord Am. Chord D7. Chord G.

10. Reinlender etter Christian Mærli

(På låven sitter nissen)

Transkripsjon: Tonje Lien Barkenæs

The musical score is written in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of four staves of music. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 4/4 time signature. It starts with a repeat sign, followed by a quarter note G4, then a half note G4, and a quarter note G4. The second staff continues with a half note G4, a quarter note G4, and a quarter note G4. The third staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp, and a 4/4 time signature. It starts with a repeat sign, followed by a quarter note G4, then a half note G4, and a quarter note G4. The fourth staff continues with a half note G4, a quarter note G4, and a quarter note G4. The score includes various chords (G, D, G7, C, Dm, G) and repeat signs with first and second endings.

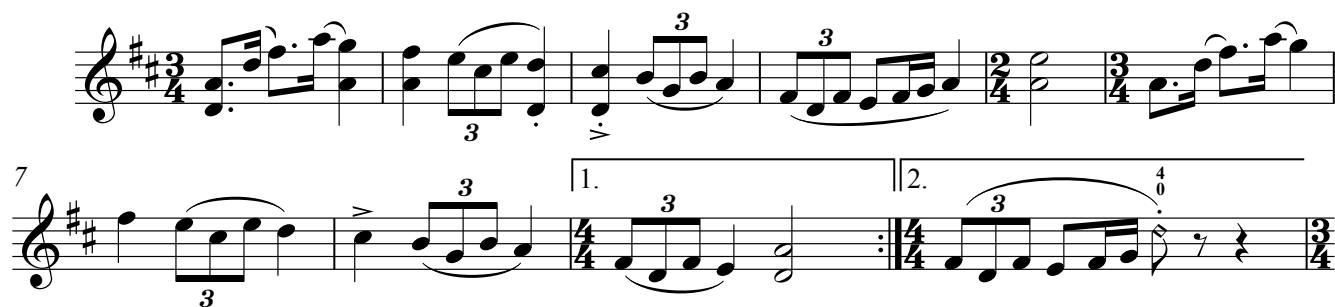
5

10

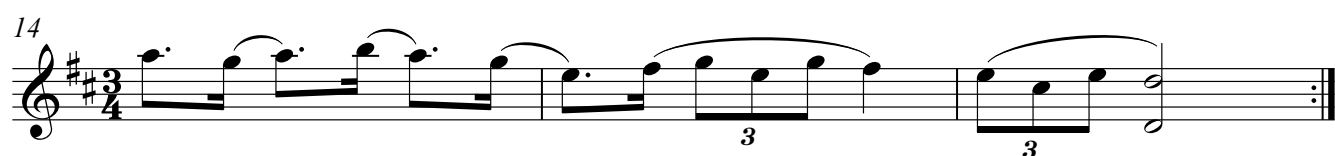
14

11. Polsslått etter Christian Mærli

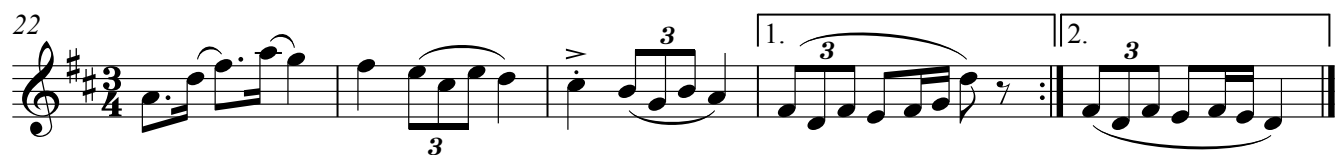
Transkripsjon: Elise Tegnér

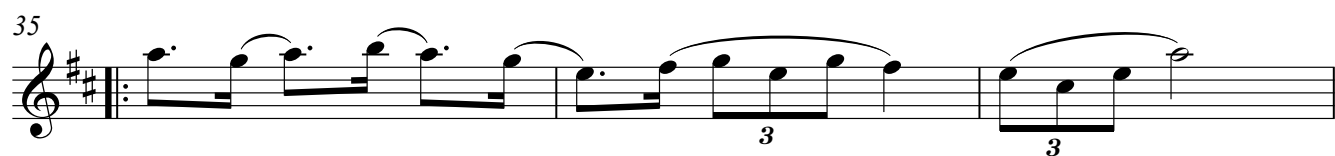
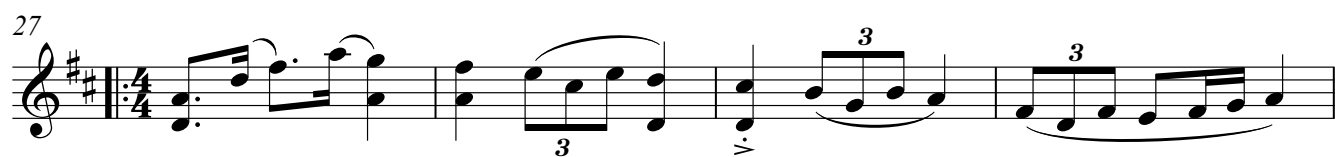
Bordun A-streng stort sett hele 2. vek.

Mærli varierer slåttens slik på 2. gangs gjennomkjøring:

Vanlig tredelt takt

12. Hallingen etter Christian Mærli

Transkripsjon: Elise Tegnér

The musical score is written for a single melodic line in treble clef. The key signature consists of two sharps (F# and C#), and the time signature is 2/4. The piece is divided into measures, with measure numbers 5, 8, 11, 15, 19, 22, and 25 indicated at the start of their respective lines. The notation includes eighth and sixteenth notes, often beamed together, and rests. Trills are marked with a 'V' above the note. Triplets are indicated by a bracket with the number '3' below the notes. The score concludes with a double bar line and a final chord. The tempo/mood is indicated as 'D. C. al Fine'.

5

8

11

Fine

15

19

22

25

D. C. al Fine

13. Polsslått etter Christian Mærli

Arrangert for CD-innspilling
med De frilynde av Elise Tegnér

1. stemme

Bordunstemme

5

9

12

14. Hallingen etter Christian Mærli

Halling fra Enebakk til Frogn kulturskole

♩=100

Arr.: Elise Tegnér

Hallingtakt, mye trøkk og driv

1. fele

2. fele

3. fele

Cello

6

A

pp

pp

pp

pp

10

ff

ff

ff

ff

Fine

Fine

Fine

Fine

15 **B**

3/4

21 **C**

2/4

25

1. 2.

D.C. al Fine

15. Polkett Mærli

Transkripsjon og arr.: Marianne Tomasgård

1. stemme

2. stemme

Bass

D A⁷ G A⁷ D A⁷ D A⁷ G A⁷

8 D E⁷ A E⁷ A F[#]m A

15 D E⁷ A D A⁷ D A⁷

20 D A D A Hm D Em A⁷ D

16. Reinlender etter Christian Mærli

Spilt av Spelemannslaget De Frilynde på Landsfestivalen 2014

Transkripsjon og arr.: Elise Tegnér

1. stemme

2. stemme

5

10

14

19

23

G D7 G D7/C D7 G D7

Em G/D D7 G H7/F#

Em C G/H G/D D7

C D G7 C

D C

Detailed description: This is a musical score for a two-part setting of a Reinlender. The score is written for two voices, labeled '1. stemme' and '2. stemme', in a 2/4 time signature with a key signature of one sharp (F#). The music is arranged in six systems, each with two staves. The first system (measures 1-4) features a melody in the first voice and a supporting line in the second voice, with chords G, D7, G, D7/C, D7, G, and D7. The second system (measures 5-8) continues the melody and includes first and second endings. The third system (measures 9-12) introduces new chords: Em, G/D, D7, and H7/F#. The fourth system (measures 13-16) includes chords Em, C, G/H, G/D, and D7, also with first and second endings. The fifth system (measures 17-20) features chords C, D, G7, and C. The sixth system (measures 21-24) features chords D and C. The score includes various musical notations such as eighth and sixteenth notes, rests, and bar lines.

17. Galopp etter Christian Mærli

Spilt av Spelemannslaget De Frilynde på Landsfestivalen 2014

Transkripsjon og arr: Elise Tegnér

1. stemme

2. stemme

Chord symbols: G, Em, C

5

Chord symbols: Am, D, D7/C, Hm

10

Chord symbols: D7/A, G, D7, G, A7

15

Chord symbols: D, A7, D

20

Chord symbols: Hm, Em, A7, D, D7, V

24

G C G D

29

G D D⁷ G

1. D⁷ 2.

The musical score is written for guitar in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of two systems of staves. The first system, starting at measure 24, shows a sequence of chords: G, C, G, D. The second system, starting at measure 29, shows a sequence of chords: G, D, D⁷, G. The first ending (1.) leads to a D⁷ chord, and the second ending (2.) leads to a final cadence. The notation includes various guitar-specific symbols like 'V' for vibrato and 'z' for a grace note.

Tradisjonsmusikk fra Akershus og omegn

Består i november 2017 av følgende:

Hefte 1

21 danseslåtter etter Anton, Andreas og Arne Nordskaug
fra Kroer i Follo (2013)

Hefte 2

Fire dansemelodier fra Follo for to fioliner, klarinett, cello, bass og gitar.
Arr: Tor Brevik (2013)

Hefte 3

20 Springdanser og 10 hallinger (2013)

Hefte 4

19 Runddansslåtter fra Romerike (2014)

Hefte 5

24 Springdanser og masurkaer (2015)

Hefte 6

15 Danseslåtter etter Christian Mærli fra Enebakk (2017)

I tillegg finnes også følgende hefte med tradisjonsmusikk fra Follo
(kan også bestilles fra post@saffa.no og akershus@musikk.no)

Gamle danser fra Follo, utgitt av Follo Gammeldans Ensemble (2010)